

כל המיקרים היו שונים זה מזה אך היה להם מכנה משותף.

כל הפגיעות בילדים שאירעו השבוע בארץ (ראה לעיל) קשורות, איכשהו, במצב הפוליטי, או נקשרו עימו לאתר-מעשה.

אך כל אחד מן המיקרים הטראגיים שונה מן השני.

תחמושת לשמור. הפגיעות באוטובוס הירושלמי היה קשור בכמה תופעות יוצאות-דופן.

תחילה טען כל אחד משני הפלגים הלוחמים בטריפולי שהוא אחראי למעשה. סוכנות-הידועות הרשמית של הנהגת אש"ף, ואפא, השוכנת עתה בקפריסין, הודיעה כי אש"ף מקבל על עצמו את האחריות. היא גם טענה כי הפגיעה היה באוטובוס צבאי.

היתה זאת הודעה מורה מכמה בחינות. לא נאמר איזה אירגון ביצע את המעשה. אש"ף הוא אירגון-גג ואינו גוף ביצועי. אך שום גוף ביצועי לא קיבל על עצמו את האחריות. יתר על כן, קשה להאמין כי קיים עתה קשר תקין בין קפריסין וטריפולי, וכי ההודעה באה על דעת ההנהגה שם. בוודאי לא יתכן קשר ישיר בין חוליה מתחרתת בירושלים ובין ההנהגה הנצורה של אש"ף בטריפולי.

הודעה זו יכלה רק להזיק לענייני אש"ף ברגע קריטי ביותר, כאשר נדון פניו כוחות אש"ף מטריפולי מול פני איומים ישראלים (ראה הכדון). ההודעה סיפקה לממשלת-ישראל תחמושת יעילה מאין כמוה, וזו אכן עטה על המציאה כמוצאת שלל רב. היא ניגנה על מיתר זה במשך כל השבוע, יום-יום ושעה-שעה. אילו לא יכלה להועיל יותר לממשלת-שמיר.

מי יום את ההודעה? כפי הנראה פקיד לשאה, שסבר שכדאי לאש"ף להוכיח שהוא מסוגל לבצע פעולות גם בשעה קשה זו. מכיוון שהמורדים, סוכני סוריה, טוענים כי יאסר ערפאת הפסיק את מילחמתו בישראל, סבר אותו פקיד שזוהי הודמנות נאותה להפריך את הטענה.

הודעת ג'נרל. הפעם הוגדרה הסאה גם בעיני נאמני-אש"ף, בגדה המערבית.

במשך זמן רב הם השמיעו, בחוגים פנימיים ובהודעות חשאיות להנהגת אש"ף, את התנגדותם המוחלטת לפיגור עם באזרחים ישראלים ולהודעות-יורה מסוג זה.

הפעם עשו מעשה חסר-תקדים: הם פירסמו הודעת-גיבוי רשמית (ראה עמודים 10 — 11) עליה חתמו חמישה אישים שהם נאמנים צרופים של אש"ף, התומכים ללא הסתייגות ביאסר ערפאת. ההודעה וכתה פתמיכה מוחלטת בקרב הציבור הפלסטיני בגדה ובעזה, ואנשי-ציבור נוספים הביעו פומבית את רעתם באותה רוח. הרברים הגיעו גם לטריפולי, ודברו של ערפאת, עבר-אל-דחמן, התפנה מן המערכה שם כדי לפרסם הודעה שבאה לתקן את המקורית. הוא אמר כי יוזמיה-פיגור התכוון לפגוע באוטר-בוס צבאי, אך בגלל אמצעי-הביטחון פגעו בטעות באוטובוס אזרחי. לבסוף הודיע הדובר הודעה נוספת: הפגיעה לא בוצע עלי-ידי שום אירגון, אלא עלי-ידי יחיד מיואש.

עד אשר יתגלה איזה אירגון ביצע את הפגיעה, לא ניתן לרעת מה מקורו. בוודאי אין כיום בגדה מחתרת העומרת בקשר יומיומי עם טריפולי. קרוב לוודאי שמעל כאן תא מחתרת, שהוקם מזמן והמבצע פיגועים כמידת יכולתו, בלי קשר למצב פוליטי אקטואלי. צירוף-מיקרים טראגי גרם לכל שרווקא פצצה זו לה הגלתה בעוד מועד וקצרה קציר כל נורא.

הזמנה לרצח. איש לא פיקפק בכך שמבצעי פיגוע זה אכן ייתפסו. (המשך מעמוד 14)

הפרוטוקולים של זקני חלם

איש לא התרגש מהתוכן, הכל הופתעו מהעיתוי.

ביום הראשון בשבוע שעבר שירר הכתב המדיני של קול ישראל, שימעון (מיסטר סקופי) שיפר, ידיעה מרתקת במאגזין החדשות הבוקר הזה.

הידיעה דיברה על סטנוגרמה של שיחה, שהתקיימה בין השגריר האמריקאי, סם לואיס, וסגן-ראש הממשלה המנוח, שימחה ארליך. השיחה התקיימה ערב פירסום מסקנות ועדת-החקירה לעניין הטבח במחנות הפליטים בכיירות. על-פי שיפר, אמר לואיס לשר-החקלאות: "האיש הוא חייב ללכת. יחסי ישראל ארצות-הברית ניווקים בגלל האיש ההוא."

ארליך ענה לו: "סם, אנחנו מודעים לבעיה הזו. אני מבטיח לך שהוא ילך. ראשי-הממשלה מודע לטעות שעשה כשמינה אותו לתפקיד שר-הביטחון." מרוע פוצץ שיפר את הפצצה הפוליטית התורנית שלו דווקא בשבוע שעבר, ארבעה חודשים אחרי מות ארליך ועשרה חודשים אחרי סילוקו של אריאל שרון ממישרד-הביטחון? האומנם היה זה מיקרה, או אולי תחילתו של מסע שתוכנן על-ידי שרון, כמטרה לזכות בתפקיד מרכזי בממשלתו של יצחק שמיר, בטענה שהדחתו היתה תוצאה של קנוניה?

שיפר סיפר להעולם הזה, שהוא שעה באחרונה במשך חודשים בארצות-הברית, וראיון שם עשרות אנשים לצורך ספר חדש שהוא כותב, ושיופיע בד בבד בישראל ובארצות-הברית.

הספר המעורר עניין עוד לפני שהודפס, מתאר ומתעד את ההתרחשיות הפוליטיות ערב מילחמת-לבנון ובמהלכה. אחד הנושאים העיקריים

קיבל אישור סופי לכך שפגישה כזו אכן התקיימה.

לואיס, הנמצא בחופשה ארוכה בארצות-הברית, הודיע לשיפר, באמצע עות דוברת-השגרירות, שהשניים אכן נפגשו. אך לתוכן השיחה הוא לא מוכן להתייחס.

המידע שפירסם שיפר ברדיו לא יופיע בספרו, אך הוא רומז כי הפתעות רבות צפויות במערכת הפוליטית אחרי פירסומו.

בריקת העולם הזה העלתה את הפרטים הבאים על הפרשה:

ארליך נפגש לפחות פעמיים עם לואיס. הפגישות שבהן עסקה הידיעה של שיפר אכן התקיימו סמוך לפירסום מסקנות רוה ועדת-כהן. הפגישות נערכו כידיעתו של מנחם בגין, וכנראה גם בכירכתו.

הפגישות התקיימו בלישכתו של שימחה ארליך, במישרד-החקלאות שבקריה בתל-אביב, בשעות-העבודה הרגילות. המישרד נמצא במרחק של שתי דקות הליכה מלישכתו של שר-הביטחון דאז, אריאל שרון. לואיס נהג לבוא למקום בריכוז המפואר. נהגו היה מחנה את המכונית בחניון שלצר הבניין, ולואיס עלה לקומה השנייה, ללישכת-השר.

לא היתה זו הפעם הראשונה שארליך נפגש במישרדו עם שגרירים זרים לשיחות-רקע ותידרוך. פגישות כאלה נערכו לעיתים-תכופות.

לכאורה, לא היה צורך שישיחה בחדר אדם שלישי, אך ארליך לא שלט בריכוז בשפה האנגלית, ולכן הוכנס לחדר דובר המישרד, נפתלי יניב, השולט בשפה האנגלית על בוריה.

יניב הוא "סיוויל-סרווננט" אמיתי. הוא מוותיקי המישרד. בתקופה שבה כיהן שרון כשר-החקלאות, הוא הדיח את יניב והעביר אותו לתפקיד אחר

שאמר השר על נייר רגיל, שהיה מונח על השולחן.

כספת וחתול שחור

על מה בדיוק דובר בשיחות? האם גירסתו של שיפר לגבי אחת מהן היא הנכונה?

לנייר, מיהרה לתייק אותו ככספת השר, המצוייה בלישכה. גם ברילב, מעובדות המישרד הוותיקות, היתה נאמנה לארליך. מישהו הוזכר את האווירה במישרד באותה התקופה מעיד, שהיא לא היתה רומית לאיש על קיום הנייר. במשך תקופה ארוכה אחרי מותו של ארליך היו מונחים ניירות

חושף שיפר פירסום לספר

מזכירת ברילב טעות בכספת

דובר יניב קיטעי מישפטים

ומימסכים אישיים אחרים שלו באותה הכספת. גירסה זו, ששיפר ריווח עליה ברדיו, מקבלת סימוכין גם מעובדים במישרד. רק אחרי שגרופר נכנס לתפקידו, ברילב פרשה, ויועצו של ארליך לענייני תיקשורת, עמיקם שפירא, נותר ללא-עיסוק — פונתה הכספת ותוכנה הועבר לאלמנה, צילה. השבוע, כאשר שב שרון מחו"ל, הוא עט על הידיעה ששיפר שידר. שיפר, לא מעטים חשבו ששיפר שיחק לידיו של שרון. הם נזכרו בתקופת הווהר ביחסים ששרו בין השניים. מה שהם שכחו הוא, שמאז עבר חתול שחור בין הכתב המדיני המבריק והשר ללא-תיק.

הבעיה היא, שמשלושת משתפטי השיחה אי-אפשר היה לקבל מידע על מה שהתרחש שם. ארליך נמצא כבר בעולם האמת, לואיס נמצא בארצות-הברית ואינו מגיב, ויניב מוכן רק לומר שהוא עובד מדינה, ואינו מתכוון להתייחס לנושא. בתום השיחה בין השר והשגריר מיהר יניב החוצה. מבלי לחשוב פעמיים, הוא מסר את דף הנייר שעליו רשם כמה מישפטים באנגלית לראש לישכתו של ארליך, דפנה ברילב. לכאורה, הוא יכול היה להשמיד את הנייר ולזרוק אותו לפח-האשפה. הוא יכול היה להשאירו בחדרו של ארליך אך יניב העדיף להיפטר מהנייר בדרך הכמעט-רשמית, כדי שלא תישאר עליו טביעת-אצבע שלו. ברילב, שהתייחסה בכובד ראש

במישרד. כשארליך נתמנה כשר-החקק לאות, הוא החזיר את יניב לתפקיד הדובר, ולא הצטרע על כך. יניב ובין דוברו נוצרה כימיה, והלואיליות של הדובר המשופם למלא-מקום ראשי הממשלה היתה לשם-דבר בקרב הכתבים-המדיניים.

מעמדו ואמינותו של יניב עמדו לו גם כאשר מונה במישרד שר חדש, פסח גרופר, שהשאיר את הדובר במישרדו. למעשה, לא היה צריך יניב לתרגם את מהלך השיחה במלוואה. ארליך הבין אנגלית כאופן כללי, והדובר התבקש לתרגם רק מישפטים מסובכים. שארליך אותה לו שאינו מבין אותם. אמר ארליך בעיברית, והדובר תירגם אותו. גם כאן כדי להקל על מלאכת התרגום, רשם יניב את עיקרי-הדברים

שרון הדיח ארליך החזיר

כתב המדיני, שבניתיים השי לים את תחינת הספר, המשיך לבדוק את הסיפור. רק באחרונה, אחרי שכבר הגיש את כתבי-היד, הוצאה, הוא